

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze rozhodl ve veřejném zasedání konaném dne 4. prosince 2023 v trestní věci obžalovaného [údaje o účastníkovi], o odvolání obžalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 23. 8. 2023, č. j. 33 T 13/2022 – 683,

takto:

Podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. se napadený rozsudek ruší v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 písm. a) tr. ř. se znovu rozhoduje takto:

Obžalovaný

[jméno] [příjmení], [datum narození] v [anonymizováno], Slovenská republika, trvale bytem [adresa], toho času ve vazbě ve Věznici Plzeň,

se podle § 226 písm. b) tr. ř.

zprošťuje obžaloby

státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Plzni ze dne 5. 9. 2022, která mu kladla za vinu, že dne 1. 2. 2022 ve 23:13 hod. v Karlových Varech, ul. Buchenwaldská č. p. 692, ve svém pokoji v přízemí ubytovny, když za ním přišli [jméno] [příjmení], [datum narození], a [jméno] [příjmení], [datum narození], a [jméno] [příjmení] do něho ve dveřích pokoje rukou strčil a zeptal se ho, kde je jeho kolo, z jehož odcizení ho podezíral, obviněný uchopil do své dominantní pravé ruky ostrý kuchyňský nůž s čepelí o délce 12,5 cm a aniž by byl nějak ohrožován, se s tímto nožem napřáhl směrem k [jméno] [příjmení] a když se [anonymizováno] instinktivně otočil zády, bodl ho nožem do oblasti zad vlevo dole, ačkoli věděl a byl srozuměn s tím, že takovým jednáním mu může způsobit vážnou poruchu zdraví, [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] se dali ihned poté na útěk, obviněný za nimi vyběhl na chodbu a s nožem v ruce je pronásledoval, poškozený [jméno] [příjmení] v důsledku bodnutí utrpěl bodnou ránu o velikosti 1,5 cm vlevo v úrovni X. žebra s bodným kanálem jdoucím šikmo navnitř a dolů k levé ledvině s roztržením přivrácené části horní poloviny ledviny v délce 17 mm s krevním výronem ve svalech a navnitř a

vzad od levé ledviny, a musel být chirurgicky ošetřen a hospitalizován na JIP Nemocnice v Karlových Varech za účelem další léčby a monitorování, dne 2. 2. 2022 však nemocnici ze svého vlastního rozhodnutí opustil, přičemž ke vzniku vážné poruchy na zdraví u něj nedošlo jen náhodou, nezávisle na vůli obžalovaného, a obžalovaný se tohoto jednání dopustil přesto, že byl rozsudkem Okresního soudu v Sokolově ze dne 8. 9. 2014, sp. zn. 24 T 31/2014, odsouzen pro trestný čin těžkého ublížení na zdraví dle § 145 odst. 1 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody na 5 let, který vykonal dne 25. 2. 2019, čímž měl obžalovaný podle obžaloby spáchat pokus zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 k § 145 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku,

nebot' v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

Podle § 229 odst. 3 tr. ř. se poškozená Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky se svým uplatněným nárokem na náhradu škody a poškozený [jméno] [příjmení] se svým uplatněným nárokem na náhradu nemajetkové újmy odkazují na řízení ve věcech občanskoprávních.

Odůvodnění:

I.

Napadené rozhodnutí

1. Krajský soud v Plzni rozhodl rozsudkem ze dne 23. 8. 2023, č. j. 33 T 13/2022 – 683 (dále jen, „napadený rozsudek“) tak, že uznal obžalovaného [jméno] [příjmení] (dále jen, „obžalovaný“, popř., „obviněný“) vinnými pokusem zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 k § 145 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku, kterého se měl podle skutkových zjištění soudu prvního stupně dopustit s drobnými odchylkami v popisu skutku jednáním popsáním ve výroku tohoto rozsudku.

2. Za uvedený pokus zločinu byl obžalovaný odsouzen podle § 145 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 6 let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou.

3. V adhezním řízení rozhodl soud prvního stupně napadeným rozsudkem tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obžalovanému povinnost zaplatit poškozenému [jméno] [příjmení] na náhradě nemajetkové újmy částku 10 000 Kč a poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky zaplatit na náhradě škody částku 21 534 Kč spolu s ročním úrokem z prodlení ve výši 15 % jdoucím od 23. 11. 2022 do zaplacení. Poškozeného [jméno] [příjmení] soud prvního stupně se zbytkem jeho nároku na náhradu nemajetkové újmy podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních.

II.

Předchozí rozhodování ve věci

4. Napadený rozsudek je druhým rozsudkem v této trestní věci. Poprvé Krajský soud v Plzni rozhodl rozsudkem ze dne 24. 11. 2022, č. j. 33 T 13/2022 – 521 (dále jen, „první rozsudek“) tak, že uznal obžalovaného [jméno] [příjmení] shodně vinným shora popsáním skutkem, kvalifikoval jej stejně jako v napadeném rozsudku a obžalovanému uložil stejný nepodmíněný trest odnětí svobody a shodně rozhodl i o nároku poškozené zdravotní pojišťovny. Kromě toho uložil soud prvního stupně obžalovanému prvním rozsudkem podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku trest propadnutí věci (kuchyňského nože s černou rukojetí s délkou čepele 12,5 cm) a obžalovanému uložil podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinnost poškozenému [jméno] [příjmení] zaplatit na náhradě nemajetkové újmy částku 50 000 Kč.

5. Proti prvnímu rozsudku podal odvolání obžalovaný, z jehož podnětu byl první rozsudek Vrchním soudem v Praze usnesením ze dne 2. 2. 2023, sp. zn. 6 To 10/2023 (dále jen, „zrušující

usnesení“), podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c), d), f) tr. ř. zrušen a věc byla podle § 259 odst. 1 tr. ř. vrácena soudu prvního stupně. K důvodům vrácení věci viz obsah zrušujícího usnesení.

III.

Odvolání

6. Proti napadenému rozsudku podal v zákonné lhůtě prostřednictvím svého obhájce JUDr. [jméno] [příjmení] odvolání obžalovaný, a to jak proti výroku o vině, tak i proti navazujícím výrokům o trestu a o náhradě škody. Obžalovaný je přesvědčen, že soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním, věc nesprávně právně posoudil a v důsledku tohoto také nesprávně rozhodl.

7. V odůvodnění odvolání obžalovaný nejprve citoval ustanovení § 145 odst. 1 a § 145 odst. 2 tr. zákoníku a ustanovení § 29 odst. 1 a § 29 odst. 2 tr. zákoníku a uvedl, že je i nadále toho názoru, že nebyly a nejsou ani v současné době splněny podmínky pro trestní stíhání obžalovaného, neboť dosud zjištěné skutečnosti nenasvědčují tomu, že skutek, pro který je obžalovaný stíhán, má všechny znaky trestného činu. Obžalovaný zopakoval svoji obhajobu, že žádný trestný čin nespáchal, neboť dne 1. 2. 2022 svým jednáním pouze odvracel trvajících útok svědka [jméno] [příjmení] a svědka [jméno] [příjmení] na zájem chráněný trestním zákoníkem, a to na život a zdraví, jakož i na domovní svobodu, tedy obžalovaný jednal tzv. v nutné obraně ve smyslu ustanovení § 29 tr. zákoníku.

8. Obžalovaný zdůraznil, že z videozáznamu z ubytovny vyplývá, že svědek [jméno] [příjmení] obžalovaného v nočních hodinách (ve 23:13 hodin) za přítomnosti svědka [jméno] [příjmení] fyzicky napadl jako první, a to tak, že do obžalovaného strčil oběma rukama, a to buď pěstmi obou rukou, nebo otevřenými dlaněmi do oblasti prsou, přičemž následně vstoupil do pokoje užívaného na předmětné ubytovně obžalovaným, a to bez souhlasu obžalovaného. Dle názoru obžalovaného svědek [jméno] [příjmení] tímto svým jednáním jednoznačně naplnil jednak všechny znaky skutkové podstaty trestného činu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku, tak i všechny znaky skutkové podstaty trestného činu výtržnictví podle § 358 tr. zákoníku, neboť se na místě veřejnosti přístupném dopustil výtržnosti. V této souvislosti obžalovaný zmínil rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tz 37/88 a ustanovení § 133 tr. zákoníku. Výpověď svědka [příjmení] o tom, že ho obžalovaný vyzval, ať spolu se svědkem [příjmení] vstoupí do pokoje, označil obžalovaný za nevěrohodnou, neboť odporuje tvrzení obžalovaného a nepotvrdil ji ani svědek [příjmení], ani svědkyně [jméno] [příjmení], která byla na počátku předmětného incidentu přítomna. Ta v hlavním líčení dne 11. 4. 2023 neuvedla, že než poškozený [jméno] [příjmení] a svědek [jméno] [příjmení] vstoupili do pokoje, že bouchly dveře o skříň, což naopak prokazuje násilný vstup poškozeného [jméno] [příjmení] do pokoje. Dále je logické, že pokud by obžalovaný poškozeného skutečně do pokoje pozval, tento by jej fyzicky shora uvedeným způsobem nenapadl.

9. Soud prvního stupně sice správně pod bodem 34. napadeného rozsudku uvedl, že v této části hodnotí výpověď poškozeného [jméno] [příjmení] jako nepravdivou, avšak současně uvedl, že to nedevalvuje výpověď poškozeného [jméno] [příjmení] jako celek. Soud však neuvedl, proč tomu tak je.

10. Dále obžalovaný vyslovil nesouhlas se závěrem soudu prvního stupně, že se nejedná o nutnou obranu a citoval z odst. 38. odůvodnění napadeného rozsudku, přičemž zdůraznil závěr soudu, že obžalovaný věděl, že dne 1. 2. přislíbil [jméno] [příjmení] vrácení kola a také jej uvedeného dne předal [jméno] [příjmení], aby jej ten Trnkovi vrátil. Obžalovanému tudíž postačilo poškozenému tuto skutečnost sdělit. Namísto toho však obžalovaný vedl preventivní útok nožem. K tomu obžalovaný uvedl, že nutná obrana je zvláštním (privilegovaným) případem krajní nouze, přičemž její odlišné podmínky od obecného ustanovení o krajní nouzi jsou odůvodněny skutečností, že subjekt jednající v nutné obraně neuplatňuje své právo proti jinému právu, ale proti bezpráví, a

důsledky způsobené obranou postihují toho, kdo útok (nebezpečí) úmyslně vyvolal. Právním důsledkem jednání v nutné obraně je nejen beztrestnost (vyloučení trestnosti), ale i oprávněnost (vyloučení protiprávnosti) jednání a jím způsobených následků. V důsledku toho nemůže být v takovém jednání spatřován trestný čin (provinění) ani přestupek a současně zde chybí jeden ze základních předpokladů vzniku občanskoprávní odpovědnosti za způsobenou škodu. Obžalovaný zopakoval, že svým jednáním odvracel trvajících útok svědka [příjmení] a svědka [příjmení] na zájmy chráněné trestním zákoníkem, a to na život a zdraví obžalovaného (násilné strčení svědka [příjmení] do obžalovaného), jakož i na domovní svobodu (protiprávní vstup svědka [příjmení] do pokoje). Ohledně útoku svědka [příjmení] na život a zdraví obžalovaného, obžalovaný zdůraznil, že svědek [příjmení] v hlavním líčení dne 29. 3. 2003 uvedl, že směrem k obžalovanému udělal asi krok, maximálně dva.

11. Dále se obžalovaný vyjádřil ke způsobu obrany kuchyňským nožem a zdůraznil, že dle soudní judikatury může obránce k odvrácení útoku zvolit i intenzivnější formy svého (obránného) jednání. Z toho plyne, že není vyloučeno, aby obránce přivodil svým obranným jednáním i závažnější následek než ten, který hrozil od útočníka, a poukázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1.2.2018 sp. zn. 6 Tdo 168/2018. Dodal, že z výpovědi poškozeného [jméno] [příjmení] jednoznačně vyplývá, že v okamžiku bodnutí nožem ze strany obžalovaného, stál poškozený [jméno] [příjmení] k obžalovanému čelem a zaujímal tzv. jím zmiňovaný obranný postoj, tedy nejednalo se o situaci, kdy by obžalovaný bodnul poškozeného [jméno] [příjmení] v době, kdy k němu byl otočený zády, jak bylo původně uvedeno v obžalobě. Obžalovaný připomněl, že již v přípravném řízení vypověděl, že měl strach, neboť mu svědek [jméno] [příjmení] psal SMS, v nichž mu vyhrožoval i tím, že bude mít u sebe nůž, a citoval zprávy z aplikace Messenger.

12. Pokud soud prvního stupně v odst. 36. odůvodnění napadeného rozsudku mj. uvedl, že existují dvě skutkové verze událostí v pokoji, jedna prezentovaná obžalovaným, druhá poškozeným, je z dalšího zjevné, že soud prvního stupně uvěřil poškozenému. Poškozený [jméno] [příjmení] je přitom osobou se sníženou obecnou věrohodností, která byla opakovaně trestně stíhána a odsouzena, ale i současně je osobou, která opakovaně lhala v rámci svých výpovědí jak v přípravném řízení, tak i v hlavním líčení. Soud uvěřil i verzi svědka [jméno] [příjmení], který byl v době rozhodování soudu prvního stupně trestně stíhán pro závažnou trestnou činnost, a to pro zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle ust. § 283 odst. 1, 3 písm. c) tr. zákoníku a je tedy také osobou se sníženou obecnou věrohodností. Dle názoru obžalovaného měl soud vycházet z verze obžalovaného.

13. Následně obžalovaný zopakoval svoje tvrzení, že není pravda, že by se poškozený [příjmení] a svědek [příjmení] dostavili na ubytovnu, aby se vůči obžalovanému domáhali vrácení kola. Po obžalovaném chtěli vydání mobilního telefonu, což obžalovaný podpořil citací jedné ze zpráv od svědka [příjmení]. Zopakoval, že kolo ve stejný den předal správci ubytovny svědkovi [příjmení], jak byl domluven s [jméno] [příjmení].

14. Pro případ, že nebylo možné jednání obžalovaného posuzovat jako nutnou obranu podle § 29 tr. zákoníku, obžalovaný uvedl, že by pak mělo být posouzeno jako přečin ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle ustanovení § 146a odst. 2 tr. zákona, neboť důkazy provedenými před soudem prvního stupně bylo jednoznačně prokázáno, že obžalovaný jednal v silném rozrušení (oprávněný strach z poškozeného [příjmení] a svědka [příjmení]) a v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného [příjmení] a svědka [příjmení] (napadení obžalovaného a protiprávní vstup do pokoje). Poté, co rozvedl příslušné ustanovení trestního zákoníku a judikaturu, vyslovil obžalovaný nesouhlas se závěrem soudu, že z omluvitelné pohnutky nejednal. V této souvislosti opětovně odkázal i na výpověď svědkyně [příjmení].

15. Obžalovaný vyslovil své výhrady i vůči dodatku znaleckého posudku zpracovaného znalkyní Mgr. Hanou Ortmannovou, zejména namítl, že znalkyně se vyjádřila k tomu, k čemu jí nepřisluší

se vyjadřovat – uvedla, že obžalovaný použil nepřiměřenou formu agrese. Dále namítl, že nebyl opětovně znalkyní vyšetřen a nemohl se tak k předmětným skutečnostem vyjádřit.

16. Uloženou povinnost zaplatit poškozenému [příjmení] náhradu nemajetkové újmy ve výši 10 000 Kč označil obžalovaný za zarážející, neboť tato nebyla žádným způsobem doložena.

17. Závěrem obžalovaný navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek z důvodů uvedených v ustanovení § 258 odst. 1 písm. b) a c) tr. ř. zrušil a věc podle § 259 odst. 1 tr. ř. vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

III.

Přezkum napadeného rozhodnutí

18. Vrchní soud v Praze z podnětu odvolání obžalovaného přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. celý napadený rozsudek a správnost postupu řízení, jež rozsudku předcházelo, a to nejen z hlediska vytýkaných vad, ale přihlédl též k vadám, které nebyly odvoláním vytýkány, pokud měly vliv na správnost výroků, proti nimž bylo odvolání podáno. Odvolací soud shledal, že odvolání obžalovaného je důvodné.

19. Když odvolací soud rozhodl o odvolání obžalovaného proti prvnímu rozsudku, ve zrušujícím rozsudku konstatoval vady ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř., k nimž došlo při provádění důkazů (porušení ustanovení § 211 odst. 3 písm. a) tr. ř. ve vztahu k výpovědím svědků [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení]). Nyní odvolací soud konstatuje, že uvedené vady byly zákonným postupem soudu prvního stupně odstraněny. Po celou dobu trestního stíhání je obžalovaný právně zastoupen ustanoveným obhájcem, nejprve JUDr. [jméno] [příjmení] a od 26. 7. 2022 JUDr. [jméno] [příjmení], obhajovací práva obžalovaného byla plně respektována. Odvolací soud nyní žádnou vadu řízení předcházejícího vyhlášení napadeného rozsudku ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. neshledal, ostatně ani žádná taková nebyla odvolatelem namítnuta.

20. Odvolací soud je v zásadě vázán hodnocením důkazů provedeným soudem prvního stupně. Odchýlit od tohoto hodnocení a skutkového stavu obsaženého v napadeném rozsudku by se mohl pouze za podmínek specifikovaných v zákoně, konkrétně v ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř. Do hodnocení důkazů soudem prvního stupně by pak mohl zasáhnout pouze tehdy, pokud by toto hodnocení vybočovalo ze zásad formální logiky, bylo neúplné či nebralo na zřetel podstatné skutečnosti významné pro stanovení skutkových zjištění. A právě takové vady je třeba napadenému rozsudku vytknout.

21. Soud prvního stupně doplnil dokazování v intencích pokynů zrušujícího usnesení, avšak při hodnocení důkazů nevzal na zřetel podstatné skutečnosti významné pro stanovení skutkových zjištění, popřípadě svá skutková zjištění, která popsal v odůvodnění napadeného rozsudku, nepromítl do popisu jednání obžalovaného ve výroku rozsudku, resp. nevzal je v potaz při svých právních úvahách. Oproti prvnímu rozsudku došlo k zásadnímu posunu ve skutkových zjištěních – soud prvního stupně výsledkem poškozeného [příjmení] zjistil, že poškozený směrem k obžalovanému, který v té době již držel v ruce nůž, udělal 1 – 2 kroky, když předtím se nacházel v postoji, který poškozený označil za obranný. O tomtéž postoji poškozeného obžalovaný hovořil jako o postoji bojovém. Soud prvního stupně, který nechal oba aktéry tento postoj naznačit, konstatoval, že jej oba předvádějí shodně. Je nasnadě, že označení obranný-bojový (útočný) je spojeno s osobou, která postoj označuje, s jejím vnímáním celé situace, popř. s jejím postojem k celému incidentu, který se mohl formovat až následně. Za situace, kdy soud prvního stupně dospěl (dle odůvodnění) k jednoznačnému závěru, že poškozený [příjmení] zaujal (nějaký) postoj a pak směrem k obžalovanému udělal 1 nebo 2 kroky, není možné současně bez dalšího učinit ve vztahu k rozhodujícímu jednání obžalovaného (bodnutí poškozeného nožem) závěr, ... a aniž by byl nějak dále ohrožován...“. Pokud obžalovaný tvrdí, že postoj obžalovaného vnímal jako bojový, tj. obával se útoku poškozeného, a taková interpretace je možná, v konkrétním

případě dokonce pravděpodobná, je soud, pokud nezjistí jiné skutečnosti, které tuto interpretaci vylučují, povinen postupovat ve prospěch obžalovaného. Za situace, kdy soud posuzoval výpověď obžalovaného a poškozeného, když výpověď poškozeného byla v průběhu trestního řízení proměnlivá a de facto se s každou výpovědí blížila neměnné verzi obžalovaného, až se stala shodnou vyjma slovního označení postoje, který zaujal poškozený (a vyjma líčení toho, co vstupu do pokoje předcházelo, což však není v tuto chvíli podstatné), povinen akceptovat verzi obžalovaného, tj. že měl z poškozeného strach.

22. K některým zásadním argumentům obhajoby se soud prvního stupně nijak nevyjádřil, není proto jasné, zda je bral dostatečně v potaz. Vyhrožování svědkem [příjmení] obžalovanému, bylo jednoznačně prokázáno (viz závěry soudu prvního stupně v odst. 14. odůvodnění napadeného rozsudku, kde dokonce soud uvažuje o možnosti, že jednání svědka mohlo naplňovat skutkovou podstatu přečinu nebezpečného vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku). Soud za takové situace nijak nereagoval na tvrzení obžalovaného, že [jméno] [příjmení] používal jako svoji ochranu poškozeného [příjmení]. Pokud měl obžalovaný zkušenost, že svědek [příjmení] chodí běžně ozbrojen (kladivo, boxer apod. – viz i výpověď obžalovaného ve veřejném zasedání) a navíc se domníval, že příchozí přišli řešit jiný problém (telefon), mohl se důvodně útoku ze strany poškozeného [příjmení] obávat. Dále soud nijak nereagoval na fakt, že obžalovaný přišel do svého pokoje, aby se ve spěchu najedl (viz svědkyně [příjmení] a kamerové záběry z chodby ubytovny - objektivní výskyt obžalovaného v bundě, kterou posléze po ukončení skutkového děje sundal). Dále se soud prvního stupně zcela překvapivě nijak nevyjádřil k vniknutí příchozích do pokoje obžalovaného. Je notorietou, že pokoj v ubytovně požívá ochrany domovní svobody, tudíž ve vniknutí poškozeného [příjmení], který do obžalovaného ve dveřích razantně strčil, a jehož následoval do pokoje svědek [příjmení], by mohl být spatřován přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku.

23. Naproti tomu některým aspektům věci věnoval soud prvního stupně mimořádnou pozornost, ač to pro posouzení věci nebylo zásadní. Jde o tvrzení poškozeného, že si k obžalovanému přišel pro kolo. Podle soudu prvního stupně bylo prokázáno, že šlo o kolo. Odvolací soud tento závěr soudu prvního stupně nesdílí, neboť je de facto založený na tom, že obžalovaný, „to prostě vědět musel“. Pro rozhodování odvolacího soudu byl však prapůvod obavy obžalovaného z poškozeného [příjmení] a svědka [příjmení] nerozhodný, a proto se jím více nezabýval. Není podstatné, zda příchozí chtěli po obžalovaném telefon, jak tvrdí on, nebo zda chtěli kolo, jak tvrdí poškozený [příjmení] (resp. bylo by to podstatné pro případné posouzení trestné činnosti svědků vůči obžalovanému), popřípadě zda pro krátkost děje nedošlo ani k objasnění motivace příchozích a představy obžalovaného o důvodu jejich příchodu (zde obdobně viz argumentace týkající se obranného/bojového postoje – každý z aktérů mohl situaci vnímat podle svých představ, čeho se incident týká). Strach obžalovaného ze svědka [příjmení], kromě toho, že je tvrzen obžalovaným a je z celé situace i pro laika pochopitelný (předchozí výhrůžné zprávy, předchozí hledání obžalovaného v ubytovně spojené s domněnkou obžalovaného, že mu byly při té příležitosti poškozeny dveře pokoje, příchod dvou osob ke dveřím obžalovaného v nočních hodinách ve chvíli, kdy se obžalovaný přišel pouze najíst, aby se šel opět před poškozeným a svědkem ukrývat jinač, vstup obou příchozích do pokoje obžalovaného za použití násilí vůči němu, zaujetí postoje poškozeným před obžalovaným a pohyb poškozeného vůči obžalovanému, který již odstrašoval poškozeného tím, že uchopil nůž, který užíval při jídle), je potvrzován i znalkyní z oboru soudního lékařství, odvětví psychologie Mgr. [jméno] [příjmení], která jej v dodatku znaleckého posudku označila za „spouštěč agresivního chování“ obžalovaného.

24. V souvislosti se závěry shora uvedeného znaleckého posudku a výsledkem znalkyně v hlavním líčení, je třeba soudu prvního stupně vytknout, že do odůvodnění napadeného rozsudku pouze převzal závěr dodatku znaleckého posudku a nijak se s ním nevypořádal. Ani při výslechu znalkyně, ani posléze v odůvodnění napadeného rozsudku soud nijak nereagoval na to, že znalkyně označuje jednání obžalovaného za „agresivní chování“. Bylo na soudu, aby zhodnotil,

zda šlo ze strany obžalovaného o napadení, o útočné jednání (viz výkladový slovník ke slovu agrese). Pokud znalkyně uvedla, že,, strach hrál podstatnou roli zejména ve formě spouštěče agresivního chování, nebyl však hlavní příčinou a zcela jednoznačně nelze strachem dané jednání z psychologického hlediska omluvit“, není zřejmé, jak se soud vypořádal s druhou částí tvrzení znalkyně, tj. není známo, zda byl ve svých úvahách tvrzením znalkyně o (psychologické) neomluvitelnosti jednání obžalovaného ovlivněn. Stejně tak není známo, zda a jak tvrzení znalkyně,,, že vzhledem k osobnostním rysům obžalovaného je z psychologického hlediska vysoce pravděpodobné, že by k agresivnímu jednání došlo i bez strachu, který tam byl“ ovlivnilo rozhodování soudu.

25. Pokud znalkyně hovořila o nemožnosti omluvit jednání obžalovaného z psychologického hlediska, je třeba položit důraz na slovo psychologického. Odvolací soud, který znalkyni ve veřejném zasedání sám vyslechl, když znalkyně i po představení nových skutečností, setrvala na tomto svém závěru, není odborníkem, který by mohl jakkoliv fundovaně polemizovat s tímto závěrem znalkyně. Pouze upozorňuje, že posouzení omluvitelnosti je zcela jistě spojeno s morálními soudy, v tomto případě s morálními soudy znalkyně. Současně musí odvolací soud konstatovat, že psychologická (ne) omluvitelnost jednání není tím, co by jakkoliv přispělo k vyřešení projednávané věci. Primární pro posouzení věci je bez jakýchkoliv pochybností prokázaný strach obžalovaného z poškozeného. Závěr znalkyně o (ne) omluvitelnosti, nijak nepřispívá k objasnění skutkového děje. Pro zmíněnou absenci odůvodnění soudu prvního stupně je však možno se pouze dohadovat, že se stal zavádějícím pro právní závěry soudu prvního stupně. K závěru znalkyně, že,, vzhledem k osobnostním rysům obžalovaného je z psychologického hlediska vysoce pravděpodobné, že by k agresivnímu jednání došlo i bez strachu, který tam byl“, odvolací soud dodává, že jde o čistou spekulaci znalkyně, která není podložena prokázaným skutkovým dějem a de facto není reálná, neboť pokud by nedošlo k prokázanému sledu událostí (výhrůžky, a zejména násilný vstup do obydlí obžalovaného, fyzický pohyb poškozeného vůči tělu obžalovaného), skutek by se nestal, poškozený by se v dosahu obžalovaného v jeho pokoji nenacházel. Z výslechu znalkyně ve veřejném zasedání před odvolacím soudem vyplynulo, že znalkyně má představu, že celá situace měla být řešena promluvením si o věci. Odvolací soud konstatuje, že znalkyně nebyla schopna si situaci představit a připustit, že pro diskuzi (ale ani např. útěk – viz jediné dveře,, zatarasené“ dvěma příchozími a prostor pokoje malý) nebyl jakýkoliv prostor, pokud se obžalovaný obával fyzického útoku ze strany poškozeného a chtěl se ochránit. Z uvedeného důvodu tudíž odvolací soud kromě prokazatelného strachu obžalovaného, nepovažuje závěry znalkyně za jakkoliv relevantní pro posouzení jednání obžalovaného, a to zejména pro právní posouzení jeho jednání.

26. S ohledem na zmíněné vady napadeného rozsudku podřaditelné pod ustanovení § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř., aby se mohl odvolací soud sám od skutkových závěrů soudu prvního stupně odchýlit, resp. odstranit rozpor ve skutkových zjištěních soudu prvního stupně vyjádřených ve výrokové části rozsudku a v odůvodnění, tj. aby mohl v podstatě tentýž skutkový stav hodnotit jinak, odvolací soud v souladu s ustanovením § 259 odst. 1 písm. a) tr. ř. provedl ve veřejném zasedání znovu některé pro skutkové zjištění podstatné důkazy provedené již v hlavním líčení.

27. Předně byl vyslechnut obžalovaný, který vypovídal shodně jako v přípravném řízení a v řízení před soudem prvního stupně. Již shora bylo uvedeno, že líčení skutkového děje obžalovaným se v podstatě shoduje s posledním líčením poškozeného [jméno] [příjmení]. Pokud se jejich výpovědi liší, je to ohledně toho, co není pro skutkové závěry podstatné (kolo), popř. de facto o rozpor nejde (postoj). Na místo výpovědi svědka [jméno] [příjmení] byly ve veřejném zasedání podle § 211 odst. 1 tr. ř. přečteny výpovědi svědka jak z přípravného řízení, tak obě výpovědi z hlavního líčení. Již z toho, co je uvedeno shora vyplývá, a konečně i z toho, co již dříve odvolací soud uvedl ve svém zrušujícím usnesení, že výpověď svědka byla proměnlivá a v závěru se až na shora zmíněné s výpovědí obžalovaného shodovala. Odvolací soud zopakoval i důkaz kamerovým záznamem z chodby ubytovny, ze kterého zjistil, příchod více osob najednou, ze

kterých se pak oddělili svědci [příjmení] a [příjmení], dále zjistil strčení svědkem [příjmení] do obžalovaného, který stál za zárubní dveří svého pokoje, zjistil, že do pokoje obžalovaného vstoupili oba svědci a časový úsek, jak dlouho v pokoji setrvali a že pokoj opustili urychleně a následně byli pronásledováni obžalovaným, když pronásledování se jevílo spíše jako odhánění (viz pozastavení se obžalovaného a držení lžiček v ruce, kde nedržel nůž). A konečně byla vyslechnuta shora zmiňovaná znalkyně Mgr. Hana Ortmannová.

28. V důsledku vadného hodnocení důkazů, jak bylo rozvedeno výše, následně učinil soud prvního stupně nesprávné právní závěry, tj. při posouzení viny obžalovaného porušil zákon ve smyslu ustanovení § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. Soud prvního stupně pochybil, když jednání obžalovaného neposoudil jako domnělou (putativní) nutnou obranu (§ 29 a § 18 odst. 4 tr. zákoníku), když neposoudil jednání obžalovaného jako jednání v pozitivním skutkovém omylu o okolnostech vylučujících protiprávnost činu, který vylučuje pachatelovo zavinění ve formě úmyslu (obránce neví, že nejde o skutečný protiprávní útok, domnívá se, že takový útok jako podmínka trestnosti je dán, a snaží se domnělý útok odvrátit).

29. Pokud soud prvního stupně v odůvodnění napadeného rozsudku (odst. 38.) argumentoval tím, že obžalovaný byl jedinou ozbrojenou osobou („a to dokonce nožem“) je třeba odkázat na již shora uvedenou výtku, a sice, že soud prvního stupně se nijak nevěnoval tvrzení obžalovaného, že svědek [příjmení] používal svědka [příjmení] jako ochranku a že svědek [příjmení] běžně chodil ozbrojen, a v té souvislosti i tím, že obžalovanému bylo ze strany svědků právě užitím zbraně (sekery) vyhrožováno. Je pravděpodobné, že když poškozený zaujal onen postoj, obžalovaný viděl, že v ruce nic nedrží. Současně je však třeba poukázat na nepřehlednost situace v malém prostoru. Ostatně tím mj. soud prvního stupně odůvodnil, proč neuvěřil tomu, že svědek [příjmení] otevřel zásuvku, jak tvrdil obžalovaný. Obžalovaný tudíž nemusel mít přesný přehled o tom, co se děje za zády poškozeného [příjmení], jeho pocit ohrožení mohl být zesílen i vstupem svědka [příjmení] do pokoje, a konečně i tím, že neměl přehled o tom, jestli je to konečný počet narušitelů jeho soukromí, co se děje na chodbě apod. Pokud soud prvního stupně považoval za nutné zdůraznit, že obžalovaný byl ozbrojen, „dokonce“ nožem, měl vysvětlit, proč tak činí. Odvolací soud dodává, že na užití nože, který měl obžalovaný díky večeri právě po ruce, tj. nikde jej nehledal, nepřipravoval si ho atd., a který původně uchopil pouze kvůli odstrašení poškozeného [příjmení] (tento závěr je jednoznačný z poslední výpovědi svědka [příjmení] před soudem prvního stupně), nespatřuje nic nepřiměřeného situaci, která nastala. Dále je třeba zdůraznit, že obžalovaný bodl poškozeného pouze jednou, posléze když narušitele jeho soukromí pronásledoval, nešlo o snahu poškozeného nebo svědka [příjmení] dostihnout, nýbrž šlo o jejich odehnání (viz kamerový záznam). Pokud obžalovaný bodl poškozeného do zad, bylo spolehlivě prokázáno, že ve chvíli, kdy se obžalovaný k útoku na poškozeného rozhodl, tento k němu stál čelem a pohnul se směrem k tělu obžalovaného. Nejde tudíž o situaci, kdy by obžalovaný bodl poškozeného ve chvíli, kdy tento se již rozhodl od obžalovaného se vzdálit.

30. Pokud soud prvního stupně dospěl k závěru, že poškozený [příjmení] přišel kvůli vrácení kola a považuje za logické, že, „nastalá situace mohla být na místě ukončena bez další eskalace násilí“, že měl obžalovaný poškozenému sdělit, že kolo předal svědkovi [příjmení], označuje jednání obžalovaného za preventivní útok a dovozuje, že obžalovaný použil obranu zcela nepřiměřenou způsobu útoku, pak opak je pravdou. Pokud se obžalovaný právě uchopením nože do ruky snažil poškozeného zastrašit a od útoku, o jehož hrozbě byl přesvědčen, odradit, nelze označit následné užití tohoto běžného kuchyňského nože za zcela zjevně nepřiměřený způsobu (domnělého) útoku (viz § 29 odst. 2 tr. zákoníku). Nezbyvá než upozornit na rozdíl mezi slovním spojením, „zcela zjevně nepřiměřená“ (slova zákona vylučující posouzení jednání jako nutné obrany) a, „zcela nepřiměřená“ (která užil soud prvního stupně). Splnění předpokladu přiměřenosti není podmínkou nutné obrany, podmínkou je neexistence zcela zjevné nepřiměřenosti. Pro jednání v nutné obraně není podstatná ani tzv. subsidiarita, tj. nevyžaduje se, aby se obránce snažil

vyhnout hrozícímu nebo již probíhajícímu útoku nebo aby použil nejdříve mírnější způsoby obrany (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 2014, sp. zn. 8 Tdo 813/2014).

31. Pro úplnost je třeba konstatovat, že výrok, jímž byl poškozenému [jméno] [příjmení] přiznán nárok na náhradu nemajetkové újmy, je nepřezkoumatelný. Vzhledem k rozhodnutí odvolacího soudu ve věci je však bezpředmětné se touto vadou napadeného rozsudku zabývat.

IV.

Rozhodnutí odvolacího soudu

32. Z výše uvedeného plyne, že napadený rozsudek musel být Vrchním soudem v Praze podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. v celém rozsahu zrušen. Následně odvolací soud sám ve věci podle § 259 odst. 1 písm. a) tr. ř. rozhodl, a to tak, že obžalovaného podle § 226 písm. b) tr. ř. obžaloby zprostil.

33. Předně je třeba stručně shrnout skutkové závěry odvolacího soudu, jejichž odůvodnění je uvedeno výše. Obžalovanému bylo ve dnech, které projednávanému incidentu předcházely, svědkem [příjmení] vyhrožováno fyzickým násilím za užití zbraně. Obžalovaný se rozhodného dne vrátil v nočních hodinách na ubytovnu, aby se v rychlosti naveččel, přičemž se dozvěděl, že jej toho dne již na ubytovně svědci [příjmení] a [příjmení] hledali. Obžalovaný jejich „návštěv“ přičítal rozbité vstupní dveře pokoje. Znovu svědci [příjmení] a [příjmení] přišli na chodbu ubytovny v pozdní noční hodinu (23.13 hodin). Ve dveřích pokoje obývaného obžalovaným poškozený [příjmení] do obžalovaného razantně strčil oběma rukama a současně do pokoje za obžalovaným vstoupil, když byl vzápětí následován svědkem [příjmení]. V pokoji obžalovaný uchopil ze stolu nůž, který předtím používal k přípravě jídla. Na to vůči obžalovanému zaujal poškozený postoj, který si obžalovaný vyložil jako bojový postoj, a následně poškozený směrem k obžalovanému udělal 1 nebo 2 kroky. Na to obžalovaný poškozeného, který se v té chvíli pootočil, bodl. V předchozí části odůvodnění odvolací soud podrobně vyložil, že má za prokázané, že obžalovaný měl z poškozeného strach, konkrétně měl strach z fyzického násilí. Provedeným dokazováním nebylo prokázáno, že by poškozený [příjmení] na obžalovaného po vstupu do pokoje zaútočil, nebo že by to měl v úmyslu. Stejně tak nebylo prokázáno, že by měl poškozený u sebe nějakou zbraň.

34. Podle § 29 tr. zákoníku čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem. Podle ustanovení § 29 odst. 2 tr. zákoníku nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. Podle § 18 odst. 4 tr. zákoníku, kdo při spáchání činu mylně předpokládá skutkovou okolnost, která vylučuje jeho protiprávnost, nejedná úmyslně; tím není dotčena odpovědnost za trestný čin spáchaný z nedbalosti.

35. S ohledem na to, že nebylo prokázáno, že poškozený [příjmení] chtěl na obžalovaného zaútočit, avšak současně s ohledem na to, že obžalovaný se v důsledku souhrnu všech okolností domníval, že ze strany poškozeného mu hrozí fyzické násilí, dospěl odvolací soud k závěru, že obžalovaný mylně předpokládal přímo hrozící útok obžalovaného. Obava z přímého útoku poškozeného, byla kromě okolností, které předcházely tomu, než obžalovaný uchopil kuchyňský nůž, způsobena postojem poškozeného, který obžalovaný vnímal jako bojový, a faktem, že poškozeného neodradilo to, že obžalovaný drží v ruce nůž a udělal 1-2 kroky vůči obžalovanému. S ohledem na to, jak krátce celý incident od vstupu poškozeného do pokoje trval, a postoj poškozeného, ke kterému se on sám hlásí, tj. zaujal jej vědomě, je evidentní, že šlo o rychlý pohyb těla poškozeného směrem k obžalovanému. Útok obžalovaného na poškozeného byl pak logickým vyústěním situace, pokud se chtěl obžalovaný bránit. Na tomto místě je možno připomenout i výpověď poškozeného [příjmení], který nevěřil, že by jej obžalovaný bodl, tj. cítil se v převaze. I tento subjektivní pocit poškozeného dokládá, že obžalovaný byl zahnaný do úzkých a neměl jiné východisko, pokud nechtěl (domnělý) útok poškozeného strpět a nebránit se.

Obžalovaný se rozhodl pro aktivní obranu, a proto, aby popsany domnělý, jemu bezprostředně hrozící útok odvrátil, poškozenému úmyslně bodnutím nožem ublížil na zdraví. Současně je třeba připomenout, že poškozený kromě toho, že v představách obžalovaného zaútočil na nejméně zdraví obžalovaného, trval ve skutečnosti jeho útok i na další zájem chráněný trestním zákonem, a sice domovní svobodu obžalovaného.

36. Jak již vyplynulo z části III. odůvodnění tohoto usnesení, obžalovaný svým jinak trestným jednáním odvrátil domnělý přímo hrozící útok a skutečně existující útok na zájem chráněný trestním zákonem, tj. jednal v putativní nutné obraně. Okolnost § 29 odst. 2 tr. zákoníku, jež by vylučovala, že jednání obžalovaného je nutnou obranou, naplněno nebylo. Proto odvolací soud dospěl k závěru, že v obžalobě popsany skutek se stal, spáchal jej obžalovaný, avšak za okolnost nutné obrany vylučuje protiprávnost činu. K odpovědnosti obžalovaného za nedbalostní trestný čin, jak o něm hovoří ustanovení § 18 odst. 4 tr. ř., je třeba uvést, že nedbalostní ekvivalent skutkové podstaty ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zákoníku jakožto úmyslného trestného činu trestní zákoník neobsahuje. Odvolací soud proto obžalovaného ze shora uvedeného důvodu (§ 226 písm. b) tr. ř.) obžaloby zprostil.

37. Jestliže soud obžalovaného obžaloby zproští, odkáže poškozeného s jeho nárokem na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích vždy na řízení ve věcech občanskoprávních, popřípadě na řízení před jiným příslušným orgánem (§ 229 odst. 3 tr. ř.) Odvolací soud proto oba poškozené, tj. jak Všeobecnou zdravotní pojišťovnu České republiky, tak [jméno] [příjmení] odkázal s jejich uplatněnými nároky na řízení ve věcech občanskoprávních.

V.

Závěr

38. Vzhledem k tomu, že Vrchní soud v Praze shledal odvolání obžalovaného důvodným, napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. v celém rozsahu zrušil. Pokud obžalovaný navrhl, aby byla věc po zrušení vrácena k novému projednání, shledal odvolací soud tento návrh nedůvodným, neboť poté, co sám změnil skutkový stav na základě dokazování provedeného ve veřejném zasedání, mohl ve věci rozhodnout sám (§ 259 odst. 4 tr. ř.). Vrchní soud obžalovaného ze shora uvedených důvodů zprostil obžaloby a oba poškozené s jejich uplatněnými nároky odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není řádný opravný prostředek přípustný.

Proti tomuto rozsudku je možno podat dovolání. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému směřuje. Nejvyšší státní zástupce je může podat pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, a to v neprospěch i ve prospěch obžalovaných, obžalování pro nesprávnost výroku tohoto rozhodnutí, který se jich dotýká, a to pouze prostřednictvím svých obhájců, jinak se takové podání nepovažuje za dovolání, byť takto bylo označeno. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud a jeho nutný obsah je vymezen v ustanovení § 265f tr. ř.

Praha 4. prosince 2023

JUDr. Kateřina Jonáková senátu Ph.D.
předseda senátu